

ОСНОВНІ ПРИЧИНИ ВИНИКНЕННЯ «ГЕНДЕРНОЇ ПОЛІТИКИ»

Актуальність теми дослідження. Поняття «гендерна політика» стало часто вживаним на просторах сучасного суспільства. Зокрема, гендерну політику в Україні визнано одним із головних пріоритетів державотворення. Можна вважати, що гендерна рівність є вагомим чинником модернізації суспільства та впровадження реформ в органах публічної влади. Зміни в гендерній сфері почали стрімко набувати актуальності. Сильно змінилася державна політика та гендерна інтеграція, а головне – є зацікавленість громадян в питанні гендерної рівності.

Мета дослідження полягає у з'ясуванні поняття, сутності, причини виникнення гендерної політики, особливості її впровадження в органах публічної влади у світі та Україні.

Аналіз досліджень та останніх публікацій. Формування та реалізацію гендерної політики в світовій практиці та в Україні досліджували Д. Біде, Т. Джуліан, Д. Ленгдон, К. Левченко, І. Драч, В. Агєєва, М. Стріха, Т. Мельник та інші. Однак, існує потреба узагальненого дослідження.

Постановка проблеми. Однією із перших організацій, яка в 1993 році розробила стратегію розвитку гендерної політики стала «Розвиток і мир». Ця організація визнана як основною у підтримці участі жінок у прийнятті політичних рішень. Особливо, це стосувалося призначення Моллі Баучер першою Президенткою з питань розвитку та миру у 1977 році. Також, Габріель Лашанс, першою жінкою виконавчим директором з питань розвитку та миру в 1988 році. Тому можна сміливо стверджувати, що політична діяльність завжди була гендерною, оскільки певні рішення мали безпосередній вплив на представників різних статей.

«Гендерна політика» – утвердження партнерства статей (гендерів) у визначенні та реалізації політичних цілей, завдань, методів їх досягнення в діяльності політичних структур держави, політичних партій, суспільно-політичних об'єднань. Гендерна політика не є самодостатньою, вона поєднує в собі соціальну та інші види політики [2, с. 27].

«Гендерна рівність» – це рівний правовий статус жінок і чоловіків та рівні можливості для його реалізації, що дозволяє особам обох статей брати рівну участь у всіх сферах життєдіяльності суспільства [3].

На початку 90-х років зміни пріоритетів в політичній сфері знайшли відображення в дискурсі становища жінок. З'явилось, що розуміння того, що неможливо впроваджувати політику лише в інтересах однієї статі, не враховуючи інтересів іншої. Зміст гендерної політики може бути різний, він залежить від політичних цілей, ідеологічних орієнтирів та змісту введення політики.

Як ключовий показник гендерної рівності в демократичному суспільстві, є залучення жінок до прийняття рішень та політичної активності. Невід'ємною частиною визнання прав жінок, є безумовна рівність під час, ухвалення важливих політичних рішень. Рівна участь жінок у процесі прийняття рішень є не тільки вимогою звичайної справедливості, але й необхідною умовою врахування інтересів жінок. Збалансована участь жінок і чоловіків у процесі прийняття політичних та суспільних рішень є суттєво важливою для добре функціонуючої демократії.

Демократичні інститути ставлять під сумнів свою компетентність, адже існує недостатня кількість представниць жінок у політичному секторі. Є багато перешкод для повної та повноцінної діяльності жінок на всіх рівнях управління, зокрема, дискримінація на управлінському та правовому рівнях. Аби ситуація змінилася, потрібно усунути соціальні перешкоди та стереотипи, докорінно змінити систему політики та підтримати дії, скеровані на прийняття участі жінок у виборчому процесі на всіх рівнях влади. Сприяння рівності стосовно виборчих систем, керівних органів, ухвалення ефективних квот, регулювання діяльності політичних партій є досягненням гендерного балансу в політичній діяльності.

Загальна декларація прав людини гарантує рівність між жінками та чоловіками. Завдяки правовому розвитку повна та рівна участь жінок у політичному, цивільному, економічному, суспільному і культурному житті на національному, регіональному та міжнародному рівнях, а також ліквідація всіх форм дискримінації за ознакою статі є першочерговими цілями міжнародного співтовариства [1, с. 18].

Рада Європи презентувала свої рекомендації щодо інтеграції гендерної політики у сфері рівності та створення відповідних механізмів для її застосування. Різниця між інтеграцією та здійсненням конкретної політики полягає у напрямі діяльності та її учасниках. Для інтеграції відповідною точкою є вже існуюча політика. У такій діяльності політичний процес реорганізується там, де буде врахована гендерна перспектива і досягнення мети.

Деталі про ситуацію із квотами у різних країнах світу можна дізнатися із «Глобальної бази даних квот для жінок» – «Global Database of Quotas for Women» [4], що є спільним проектом Міжнародного інституту демократії та електоральної підтримки – «International IDEA» та Міжпарламентської спільноти – «Inter-Parliamentary Union». Окрім того, хороша база даних про залученість жінок у великій політиці – «Жінки в парламенті» («Women in Parliaments») та «Жінки в політиці» («Women in Politics») було також зібрано Міжпарламентською спільнотою [5]. Переглянувши ресурси можна оцінити два основних види квот: законодавчих та партійних.

Чим більший є вплив та політичні ресурси, тим меншим є представництво політиків. Також, чим нижчий рівень влади, тим більші шанси для жінок бути обраними. Це демонструє вертикальну гендерну стратегію в політиці. Висунення кандидатури на участь у виборах безумовно потребує фінансових ресурсів. Проте, доходи жінок є меншими ніж доходи чоловіків, і це пов'язано із дискримінацією оплати праці. Переважно жінки зайняті на низькооплачуваних сферах в державному та громадському секторах, а от чоловіки зайняті у сфері бізнесу та управління, інформаційних технологій, що забезпечують більш високі зарплати.

Недостатнє представництво жінок у владі та сфері прийняття рішень суперечить цінностям демократичного курсу. Рівноправну участь жінок і чоловіків у сфері політичної діяльності мають засвідчувати принципи дотримання демократії та справедливості на соціальному рівні.

Серйозні перешкоди для представництва жінок у політиці становлять стереотипні погляди про роль жінки у суспільстві, тим самим, зменшуючи висування жінками своїх кандидатур на державні посади та їх обрання.

В основному, жінки мають кращу освіту ніж чоловіки, однак, вони, зазвичай, не займають високі посади в сфері політики, а працюють на посадах із нижчою оплатою, як наприклад, у державному секторі.

Підсумовуючи, можна зробити висновок, що «гендерна політика» є рівним правовим статусом для жінок та чоловіків та зумовлена однаковими можливостями для її реалізації. Це дозволяє рівноцінно впроваджувати зміни та реформи в політичній сфері на одному рівні. Включення в суспільні процеси гендерної інтеграції зумовлює формування нових каналів впливу, які допоможуть враховувати гендерну проблематику в системі управління. Для цього необхідно розробити певні правила та норми, враховуючи досвід чоловіків та жінок. Гендерна проблематика стала актуальною, адже засвідчує наявність широкого спектру думок та поглядів. Хтось маніпулює цим поняттям та використовує як зброю у розгортанні гібридної війни, а хтось, досліджує та впроваджує нові теорії та концепції.

Список використаних джерел

1. Council of Europe Convention on preventing and combating violence against women and domestic violence (Istanbul Convention)//Council of Europe.2011. URL:<https://www.coe.int/t/dghl/standardsetting/conventionviolence/convention/Convention%20210%20English.pdf>. (дата звернення 05.05.21).
2. Гендерна політика: поняття, визначення, управлінські підходи : Слов.-довід. / І. Г. Лазар; Львів. регіон. ін-т держ. упр. Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, Західноукр. центр «Жіночі перспективи». Л. : Ліга-Прес, 2005. 142 с.
3. Шевченко З. В. Словник гендерних термінів. URL: <http://a-z-gender.net/ua/genderna-rivnist.html> (дата звернення 05.05.21).
4. The Global Database of Gender Quotas in parliaments worldwide // International IDEA, Inter-Parliamentary Union and Stockholm University. URL: <https://www.idea.int/data-tools/data/gender-quotas>. (дата звернення 05.05.21).
5. Comparative data on the percentage of women in each National Parliament as well as data concerning the two regional parliamentary assemblies // Inter-Parliamentary Union. 2019. URL: <http://archive.ipu.org/wmn-e/world.htm> (дата звернення 05.05.21).